

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Roberta Waltra a soudců JUDr. Petra Vojtky a JUDr. Hany Tiché v právní věci žalobkyň: a) [REDACTED], narozená [REDACTED], bytem [REDACTED], zastoupená Mgr. Zuzanou Candigliota, advokátkou se sídlem Burešova 615/6, Brno, b) [REDACTED], narozená [REDACTED], bytem [REDACTED], proti žalované: **ALMEDA, a. s.**, IČO 25079174, se sídlem Alšova 462, Neratovice, zastoupená Mgr. Petrem Eliášem, advokátem se sídlem Revoluční 1546/24, Praha 1, o ochranu osobnosti s návrhem na náhradu nemajetkové újmy, vedené u Okresního soudu v Mělníku pod sp. zn. 6 C 20/2015, o dovolání žalobkyně a) proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 27. 6. 2018, č. j. 21 Co 354/2017-629, t a k t o :

- I. Dovolání **se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů dovolacího řízení.

Odůvodnění:

1. Okresní soud v Mělníku rozsudkem ze dne 30. 5. 2017, č. j. 6 C 20/2015-504, zamítl žalobu, jíž se žalobkyně a) domáhala zaplacení částky 500 000 Kč a žalobkyně b) částky 100 000 Kč (výrok I), rozhodl o náhradě nákladů řízení (výroky II–IV), a rozhodl, že znalecký ústav není podjatý k povinnosti podat znalecký posudek (výrok V). Předmětem žaloby byly nároky žalobkyň na náhradu nemajetkové újmy způsobené postupem žalované při poskytování zdravotní (porodní) péče. Zásahy do osobnostních práv žalobkyň měly spočívat v nerespektování porodního přání žalobkyně a), nezajištění jejího platného

informovaného souhlasu s prováděnými zákroky, provedení CTG monitoringu, urychlení porodu, podání oxytocinu, podání antibiotik, odběru krve, nucení do polohy vleže s nohama v držácích, nástřihu hráze (epiziotomie), nucení k vytažení placenty, přestřížení pupečníku, nevydání placenty, nerespektování soukromí, neohleduplném a nedůstojném zacházení a znemožnění opustit nemocnici. Soud prvního stupně vzal za prokázané, že všechny úkony provedené žalovanou byly v souladu s dostupnými požadavky lékařské vědy a s cílem chránit zdraví dítěte popřípadě i rodičky. Zjištěný skutkový stav posoudil v souladu s § 3079 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, podle § 11 a § 13 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „obč. zák.“), neboť k tvrzenému zásahu došlo před 1. 1. 2014. Bylo zjištěno, že porod nebylo možno posuzovat jako zcela fyziologický, čemuž bylo nutno přizpůsobit lékařské postupy. Proto došlo k podání oxytocinu a antibiotik, nástřihu hráze a přestřížení pupečníku bezprostředně po porodu. Žalobkyně a) s podáním antibiotik výslovně souhlasila. Nástřihu hráze bylo provedeno výhradně za účelem co nejrychlejšího vybavení zdravého plodu. Neprokázalo se, že poloha vleže je zdraví ohrožující. Při přestřížení pupečníku postupoval personál žalované s ohledem na zachování práva dítěte na jeho zdraví. Žalovaná poskytla žalobkyním péči v souladu s § 28 odst. 2 a § 45 odst. 1 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách). Podle tohoto zákona lze placentu použít pouze pro potřeby vědy, výzkumu nebo k výukovým účelům, jinak se zpopelňuje. Žalovaná dodržela postup stanovený zákonem a za to ji nelze sankcionovat. Formulář s informovaným souhlasem žalobkyně a) podepsala, okolnost, že si jej odmítla přečíst, nelze přičítat k tíži žalované. Soud uzavřel, že nedošlo k zásahu objektivně způsobitelnému vyvolat nemajetkovou újmu, proto nemůže být dána ani jeho protiprávnost.

2. Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 27. 6. 2018, č. j. 21 Co 354/2017-629, odmítl odvolání žalobkyně b) (výrok I), potvrdil rozsudek ve výroku I ve vztahu mezi žalobkyní a) a žalovanou a ve výroku V (výrok II) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výroky III–V). Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně. Po právní stránce uvedl, že se ztotožňuje se závěrem soudu prvního stupně, že pro odpovědnost žalované za tvrzený zásah do osobnostních práv žalobkyně a) není splněna podmínka protiprávního jednání žalované. Naopak bylo prokázano, že personál všechny úkony činil důvodně a v souladu s tehdy účinným zákonem č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, a svými podmínkami a možnostmi, a to s cílem zachránit život a zdraví rodičky. Prokázano bylo i to, že ke vzniklé situaci, kdy bylo nutné porod urychlit, a tudíž přistoupit i k zákrokům, s nimiž žalobkyně a) nesouhlasila, přispěla podstatnou měrou žalobkyně a) sama. Akcentoval, že měla řadu měsíců čas, aby si vybrala porodnici, podle toho, do jaké míry bude schopna plnit její porodní přání a své představy o porodu s ní konzultovat. Nicméně zařízení žalované navštívila pouze jedenkrát, své porodní přání tehdy nepředložila a nezajímala se, zda je nemocnice schopná ho splnit. K vlastnímu porodu přijela více než 24 hodin po odtoku plodové vody, což nutně muselo determinovat jednání personálu, neboť porod byl již rozběhlý a v důsledku odtoku plodové vody hrozila infekce. I to byl důvod, proč nebylo možno plně respektovat písemné porodní přání, které k porodu přinesla, neboť před ním měla přednost záchrana života a zdraví jejího dítěte. S informovaným souhlasem se odmítla seznámit, nicméně později ho podepsala. Provedení CTG monitoringu je velmi šetrná metoda zjištění stavu plodu, která nemůže žádným způsobem rodičce ani plodu ublížit, ostatní metody jsou invazivnější. Podání oxytocinu bylo nutné, neboť byl plod v tísní a hrozila hypoxie. Antibiotika byla podána, protože byly zvýšeny leukocyty indikující počátek zánětu. Polohu vleže personál požadoval, protože bylo nutno plod rychle vybavit. Odběr krve byl proveden se souhlasem žalobkyně a). Nástřih hráze byl opět proveden za účelem záchrany dítěte. Pupečník byl přestřížen, protože dítě muselo být urychleně resuscitováno. K nerespektování

soukromí žalobkyně a) nedošlo, ubytování jejího partnera na pokoji s dalšími rodičkami nebylo možné s ohledem na ochranu jejich soukromí. Nucené vytlačení placenty, znemožnění odchodu z nemocnice ani neohleduplné a nedůstojné zacházení nebyly prokázány. Odvolací soud přisvědčil žalobkyni a), že soud prvního stupně nesprávně hodnotil otázku vydání placenty podle zákona č. 372/2011 Sb., který nebyl v době tvrzeného zásahu účinný. Nicméně v době posuzovaného porodu platný § 26 odst. 12 zákona o péči o zdraví lidu vydání placenty vůbec neumožňoval. Navíc placenta byla infikovaná, a tudíž nezpůsobila k účelu, k němuž ji žalobkyně a) požadovala, tj. ke konzumaci. Odvolací soud uzavřel, že se žalovaná žádného protiprávního jednání nedopustila, a proto nemůže být za případný zásah do osobnostních práv žalobkyně a) odpovědná.

3. Rozsudek odvolacího soudu v rozsahu výroků II, III a IV napadla žalobkyně a) (dále též jen „žalobkyně“ nebo „dovolatelka“) dovoláním, jehož přípustnost dovozuje z § 237 o. s. ř., neboť se domnívá, že dovolacím soudem nebyly dostatečně vyřešeny právní otázky, zda pokud je postup zdravotníků jimi zhodnocen jako lege artis, nemůže být provedení zákroku protiprávním jednáním a žaloba na ochranu osobnosti nemůže být úspěšná, zda pro těhotnou/rodící ženu neplatí právo na svobodný a informovaný souhlas a právo odmítnout zákrok, zda pouhé podezření na ohrožení plodu zakládá právo zdravotníků zasahovat do fyzické integrity a osobní svobody rodičky bez jejího souhlasu a proti její vůli a způsobit jí zranění, zda neoprávněnost zásahu do osobnostních práv rodičky může být vyloučena tím, že původce zásahu jednal v dobré víře a na základě přesvědčení, že jedná v zájmu plodu, zda přesvědčení zdravotníků, že chrání zdraví ženy jim zakládá právo zasahovat do její fyzické integrity bez jejího souhlasu a proti její vůli a způsobit jí zranění, zda respektování přání rodičky a jejího práva odmítnou určité zákroky při porodu může být podmínováno výběrem nemocnice, která je ochotná přání rodičky a odmítnutí zákroků respektovat, několika předporodními návštěvami této nemocnice a předložením porodního přání dříve než při přijetí k porodu, zda poskytovatel zdravotní péče může naopak předložit svůj formulář informovaného souhlasu až na poslední chvíli při přijetí s rozběhlým porodem a splní tím svou povinnost poskytnout poučení, přestože měl možnost poskytnout poučení dříve (na prohlídce sálů, internetových stránkách), zda proti rodící ženě, která neplní pokyny personálu z důvodu odmítnutí navrhovaných postupů, je možno použít násilné omezující prostředky, v tomto případě násilné držení v poloze v leže na zádech s nohama v držadlech. Dovolatelka dále formuluje otázku, zda se právní úprava nakládání s oddělenými/odebranými částmi těla nepoužije vždy, ale pouze pokud vůle a přání pacienta neurčí jinak za situace, že tím není ohroženo veřejné zdraví, zda právní úprava ve znění „části lidského těla...se zpopelňují“ znamená nebo neznamená bezvýjimečný příkaz tohoto postupu a zákaz volit jiný postup na základě žádosti subjektu práv, o jehož části lidského těla jde. Dovolatelka namítá porušení práva na spravedlivý proces, neboť je řízení postiženo vadou, když se k odborným otázkám v řízení vyjadřoval podjatý znalecký ústav, nebyly provedeny navrhované důkazy a žalobkyni nebylo zasláno před rozhodnutím odvolacího soudu vyjádření žalované a kolizního opatrovníka. Dovolatelka činí spornými závěry znaleckého posudku, z nichž vyšel soud prvního i druhého stupně. Poukazuje na skutečnost, že v době porodu nebylo několikrát respektováno její právo na informovaný souhlas (epiziotomie, podání antibiotik a oxytocinu, přestřižení pupeční šňůry) a nelze tvrdit, že ve všech těchto situacích šlo o záchranu života či zdraví. Je přesvědčena, že zákroky, které byly provedeny na jejím těle bez jejího souhlasu, byly nepřiměřené ochraně zdraví a života nenarozeného dítěte a došlo tak k porušení jejích osobnostních práv. V tomto směru poukazuje zejména na nález Ústavního soudu ze dne 2. 3. 2015, sp. zn. I. ÚS 1565/14, a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2015, sp. zn. 25 Cdo 1381/2013. Dílem má jít o otázky, které odvolací soud posoudil v rozporu s praxí dovolacího soudu, dílem o otázky, které dosud nebyly v praxi

dovolacího soudu vyřešeny. Otázka náhrady nákladů by měla být posouzena jinak oproti rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23. 5. 2018, sp. zn. 30 Cdo 4881/2017, neboť jde o spor, kdy se žalobkyně domáhá ochrany před nelidským a ponižujícím zacházením a násilným jednáním při porodu. Jako dovolací důvod dovolatelka uvádí nesprávné právní posouzení věci. Dovolatelka navrhuje, aby dovolací soud napadený rozsudek společně s rozsudkem soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

4. Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, řádně zastoupenou podle § 241 odst. 1 o. s. ř., dovolací soud se proto zabýval jeho přípustností.

5. Žalobkyně v dovolání uvádí otázky, o nichž má za to, že dovolacím soudem ještě nebyly vyřešeny nebo se při jejich řešení odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu. Ve skutečnosti (až na jedinou výjimku) však předkládá zejména vlastní skutkové závěry o průběhu porodu a souladu postupů žalované s pravidly lékařské vědy, na nichž buduje své vlastní od dovolacího soudu odlišné právní posouzení, uplatňuje tedy jiný než přípustný dovolací důvod podle § 241a o. s. ř., podle něhož lze dovolání podat pouze z důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. K námitkám, kterými zpochybňuje hodnocení důkazů odvolacím soudem, Nejvyšší soud připomíná, že uplatněním způsobilého dovolacího důvodu ve smyslu § 241a odst. 1 o. s. ř. není zpochybnění samotného hodnocení důkazů soudem, opírajícího se o zásadu volného hodnocení důkazů zakotvenou v § 132 o. s. ř. Námitky proti zjištěnému skutkovému stavu či proti hodnocení důkazů nejsou předmětem dovolacího přezkumu a ani nezakládají přípustnost dovolání podle § 237 o. s. ř. (např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2394/2013, uveřejněné pod č. 4/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

6. Je třeba konstatovat, že rozhodnutí odvolacího soudu v otázkách nezakládajících přípustnost dovolání s ohledem na konkrétní skutková zjištění ve vztahu k judikatuře dovolacího soudu (rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2013, sp. zn. 30 Cdo 593/2013, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2016, sp. zn. 30 Cdo 3723/2015) ob stojí. Soudy obou stupňů shodně dospěly k závěru, že v projednávané věci jsou dány okolnosti, které neoprávněnost tvrzeného zásahu proti osobnostní sféře žalobkyně vylučují, a tento závěr dovolací soud neshledal rozporným se svou judikaturou.

7. Dovolání v části směřující proti rozhodnutí o nákladech řízení není vzhledem k ustanovení § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř. přípustné.

8. Dovolání je však přípustné pro řešení otázek, zda se právní úprava nakládání s oddělenými/odebranými částmi těla nepoužije vždy, ale pouze pokud vůle a přání pacienta neurčí jinak za situace, že tím není ohroženo veřejné zdraví, zda právní úprava ve znění „části lidského těla...se zpopelňují“ znamená nebo neznamená bezvýjimečný příkaz tohoto postupu a zákaz volit jiný postup na základě žádosti subjektu práv, o jehož části lidského těla jde, neboť jde o otázky, které v rozhodovací praxi dovolacího soudu dosud nebyly vyřešeny. Dovolatelka namítá, že z dikce zákona o péči o zdraví lidu nelze dovodit, že jiný postup než zpopelnění je automaticky vyloučen a že je zakázán. Dovolává se stanoviska Ministerstva zdravotnictví (které však vychází z jiné právní úpravy) a zažité praxe. Ponechání si placenty přirovnává k ponechání si ledvinových kamenů nebo zubů. Poukazuje na to, že v případě domácích porodů si rodičky placentu ponechávají, a považuje za nepřípustné, aby žena nemohla naložit s placentou v souladu se svým smýšlením a přesvědčením. Výklad odvolacího soudu je v rozporu s čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod. Právní úpravu, podle které se části lidského těla zpopelňují, je nutné vykládat tak, že se použije v případě, kdy s tím pacient souhlasil a část těla ke zpopelnění personálu dobrovolně vydal.

9. Dovolání není důvodné.

10. Pro posouzení věci je třeba použít právní úpravu účinnou v době postupů poskytovatele zdravotních služeb, jejichž soulad či rozpor s právními předpisy je zkoumán, zejména zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění účinném od 30. 12. 2011 do 31. 3. 2012.

11. Podle § 26 odst. 4 zákona o péči o zdraví lidu, pokud byla v souvislosti s léčebně preventivní péčí pacientovi odebrána jakákoliv část jeho těla, lze ji uchovat a použít (dále jen "část těla pacienta") a) pro potřeby lékařské vědy, výzkumu nebo k výukovým účelům, b) pro výrobu nebo přípravu léčiv podle zvláštního právního předpisu, nebo c) pro jiné potřeby, než je uvedeno v písmenech a) a b), jde-li o použití lidských tkání, popřípadě buněk u člověka pro účely zdravotní péče, stanoví-li tak zvláštní právní předpis, (dále jen "lékařské potřeby"), a to pouze pokud byla pacientovi o možnosti jejího uchování a použití pro lékařské potřeby podána ošetřujícím lékařem informace a pacient s tím vyslovil prokazatelný písemný souhlas; součástí souhlasu je vymezení účelu použití částí těla pacienta.

12. Podle § 26 odst. 11 zákona o péči o zdraví lidu se při nakládání s plodem po potratu a dále s plodovým vejcem bez obalu, plodovým lůžkem (placentou) nebo těhotenskou sliznicí, které byly vyňaty nebo vypuzeny z těla ženy (dále jen "plodové vejce, lůžko nebo těhotenská sliznice"), pro lékařské potřeby obdobně použijí ustanovení odstavce 4 až 10.

13. Podle § 26 odst. 12 zákona o péči o zdraví lidu se části lidského těla odebrané v souvislosti s léčebně preventivní péčí, části těla zemřelého, plod po potratu, plodové vejce, lůžko nebo těhotenská sliznice, které se nepoužijí pro lékařské potřeby, a to jen není-li podezření na trestný čin nebo sebevraždu, zpopelňují ve spalovně zdravotnického zařízení nebo v krematoriu na základě dohody mezi zdravotnickým zařízením a provozovatelem krematoria.

14. Při výkladu ustanovení zákona o péči o zdraví lidu je třeba vyjít ze skutečnosti, že jde o veřejnoprávní předpis, pro který jsou typické kogentní právní normy, jež jsou aplikovatelné přímo a bezpodmínečně, nikoliv až podpůrně pro případ absence autonomní normy. Lidskou svobodu omezují kategoricky a nerespektují lidskou vůli. Vychází se ze zásady, že co není veřejnoprávním předpisem povoleno, je zakázáno. Odchýlení se od veřejnoprávního předpisu je možné pouze za situace, kdy tuto možnost sám veřejnoprávní předpis připouští.

15. Část těla odebranou pacientovi nebo tělo zemřelého, resp. z něj odebrané části nelze uchovat a použít k jakémukoliv účelu. Ustanovení § 26 odst. 12 zákona o péči o zdraví lidu taxativním způsobem vymezuje, jak má zdravotnické zařízení naložit s částí lidského těla odebranou v souvislosti s léčebně preventivní péčí, částí těla zemřelého, plodem po potratu, plodovým vejcem, lůžkem (placentou) nebo těhotenskou sliznicí. Stanoví, že se zpopelňují ve spalovně zdravotnického zařízení nebo v krematoriu na základě dohody mezi zdravotnickým zařízením a provozovatelem krematoria. Jedinou výjimku ustanovení připouští, a to použití pro lékařské účely (§ 26 odst. 4 zákona o péči o zdraví lidu), ale pouze za situace, kdy není podezření na trestný čin nebo sebevraždu.

16. Výklad provedený dovolatelkou nemá oporu v zákoně. Slovní spojení „se zpopelňují“ je nutné chápat jako příkaz pro zdravotnické zařízení, které nemá jinou možnost postupu než vyjmenované části lidského těla zpopelnit nebo za zákonem stanovených podmínek použít pro lékařské účely vymezené v § 26 odst. 4 zákona o péči o zdraví lidu. Přítomný čas značí imperativ pro zdravotnické zařízení i přesto, že absentují

slova jako „musí se“, „přikazuje se“ apod. Výklad dovolatelky je neudržitelný i z toho pohledu, že by se musel aplikovat i na další vyjmenované části lidského těla nebo části mrtvého těla, nikoliv pouze na placentu. Z výše uvedených důvodů se neuplatní ani ústavní princip zakotvený v čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, že každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.

17. Neobstojí námitka dovolatelky, že v praxi se placenta rodičkám za určitých podmínek vydává, ani přirovnání k ponechání si extrahovaných zubů nebo ledvinových kamenů. Nedodržování zákona nemůže odůvodnit výklad v rozporu s jeho zněním. Odlišné právní posouzení nelze učinit ani s ohledem na stanovisko Ministerstva zdravotnictví připouštějící možnost vydání placenty, a to (nehledě k tomu, že takovým stanoviskem soud není vázán) zejména proto, že vychází z pozdější právní úpravy, tj. ze zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, účinného od 1. 4. 2012, a zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, účinného od 1. 1. 2014. Ani přirovnání k domácím porodům není přiléhavé. Zdravotnické zařízení nemá povinnost vyjmenované části lidského těla vyhledávat a následně zpopelnovat, ale povinnost mu vzniká pouze za situace, kdy se s ním dostane do kontaktu a vyjmenovanou část lidského těla odebere.

18. Nejvyšší soud při výkladu citovaného ustanovení vyšel v souladu s judikaturou Ústavního soudu (srov. stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 21. 5. 1996, sp. zn. Pl. ÚS-st. 1/96) prvotně z jeho doslovného znění. K dalším výkladovým metodám nebylo nutné přikročit, neboť ustanovení není nejasné nebo nesrozumitelné (v tom smyslu, že by umožňovalo více výkladů) ani jeho doslovné znění není v rozporu s jeho smyslem a účelem, o jejichž jednoznačnosti a výlučnosti není jakákoliv pochybnost.

19. Zdravotnické zařízení nebylo podle právní úpravy účinné do 31. 3. 2012 povinno ženě, která porodila, ani na základě její žádosti vydat plodové lůžko (placentu), neboť ustanovení § 26 odst. 11 a 12 zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, účinného do 31. 3. 2012 neumožňovalo jiný postup, než využití placenty k lékařským účelům nebo její zpopelnění. V situaci, kdy veřejnoprávní předpis stanoví povinnost, dochází k vyloučení principu autonomie vůle, který se uplatňuje především v soukromoprávních vztazích. Z výše uvedeného je patrné, že zákon o péči o zdraví lidu nedával zdravotnickému zařízení jinou možnost než odevzdat placentu ke zpopelnění, neboť se neměla použít pro lékařské účely. Postup v souladu se zákonem nelze hodnotit jako protiprávní zásah objektivně způsobit poškodit osobnostní práva žalobkyně a), a proto je správný závěr odvolacího soudu, že postup zdravotnického zařízení nezakládá žalobkyni a) právo na náhradu tvrzené nemajetkové újmy.

20. Vzhledem k tomu, že dovolací soud shledal dovolání přípustným, zabýval se podle § 242 odst. 3 o. s. ř. také dovolatelkou tvrzenými vadami řízení.

21. Dovolatelka namítala, že se k odborným otázkám v řízení vyjadřoval podjatý znalecký ústav. Znalecký posudek je podle ní založen pouze na formální autoritě zpracovatelů, ale materiálně absentuje odborné zdůvodnění závěrů. Zpracovatelé podle dovolatelky mají motivaci obhajovat podobnou praxi jiné nemocnice včetně nerespektování práva rodiček na informovaný souhlas.

22. Znalec nesmí podat posudek, lze-li mít pro jeho poměr k věci, k orgánům provádějícím řízení, k účastníkům nebo jejich zástupcům pochybnost o jeho nepodjatosti (srov. § 11 odst. 1 zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů – dále též jen „zákon č. 36/1967 Sb.“). Jakmile se znalec dozví o skutečnostech, pro které je vyloučen, oznámí to neprodleně; stejnou povinnost mají i účastníci řízení.

O tom, zda znalec je vyloučen, rozhoduje orgán (v občanském soudním řízení předseda senátu), který jej pro podání posudku ustanovil (srov. § 11 odst. 2 zákona č. 36/1967 Sb. a § 17 o. s. ř.). Znalce ustanovují v jednotlivých věcech orgány veřejné moci za podmínek, které jsou uvedeny v právních předpisech, upravujících řízení před nimi vedené. V občanském soudním řízení ustanovuje znalce soud (srov. 127 o. s. ř.). Znalec vykonává znaleckou činnost osobně (popřípadě za pomoci konzultanta) a je povinen provést znalecký úkol řádně a ve stanovené lhůtě (srov. § 8 až 10 zákona č. 36/1967 Sb.). K otázce pochybností účastníka o nepodjatosti znalce, který podal ve věci znalecký posudek, byl Nejvyšším soudem přijat právní názor (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 7. 2014, sp. zn. 21 Cdo 2616/2013, uveřejněný pod číslem 109/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), že znalecký posudek vypracovaný znalcem, který nesmí ve věci posudek podat z důvodů uvedených v ustanovení § 11 odst. 1 zákona č. 36/1967 Sb., není způsobilým důkazem, na základě něhož by bylo možné učinit skutková zjištění soudů; ke skutečnostem, pro které je znalec vyloučen, soud přihlíží kdykoliv za řízení. Pochybnost o nepodjatosti znalce však nemůže založit samotná okolnost, že znalec ve znaleckém posudku zaujal na věc odborný názor, který byl odlišný od názoru některého z účastníků řízení, a který vyzněl v jeho neprospěch (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 4. 2016, sp. zn. 21 Cdo 1828/2014). Námitkám dovolatelky nelze přisvědčit, neboť se zakládají pouze na jejím nesouhlasu se závěry znaleckého posudku a s odborným názorem znaleckého ústavu na věc. Dovolatelka nikterak netvrdí a tím spíše ani neprokazuje, že by měl znalecký ústav poměr k věci, k orgánům nebo k účastníkům nebo jejich zástupcům.

23. Dalšími námitkami dovolatelka zpochybňuje odborné závěry učiněné znalci. Ani v této otázce odvolací soud nepochybil, když odkázal na přílehuovou judikaturu Nejvyššího soudu, zejména na rozsudek ze dne 9. 2. 2011, sp. zn. 22 Cdo 1561/2010. Z něj vyplývá, že znalecký posudek je jedním z důkazních prostředků, který soud sice hodnotí jako každý jiný důkaz podle § 132 o. s. ř., od jiných se však liší tím, že odborné závěry v něm obsažené nepodléhají hodnocení soudem podle zásad § 132 o. s. ř. Soud hodnotí přesvědčivost posudku co do jeho úplnosti ve vztahu k zadání, logické odůvodnění jeho závěrů a soulad s ostatními provedenými důkazy. Hodnocení důkazu znaleckým posudkem tedy spočívá v posouzení, zda závěry posudku jsou náležitě odůvodněny, zda jsou podloženy obsahem nálezu, zda bylo přihlédnuto ke všem skutečnostem, s nimiž se bylo třeba vypořádat, zda závěry posudku nejsou v rozporu s výsledky ostatních důkazů a zda odůvodnění znaleckého posudku odpovídá pravidlům logického myšlení. Soud při hodnocení znaleckého posudku musí zkoumat, zda provedený úkon byl učiněn řádně, tj. zda znalec dodržel soudem uložené zadání (odpověděl na otázky, resp. zadání soudu k předmětu znaleckého úkonu s určitě a srozumitelně vyloženým závěrem, který má oporu v podkladových materiálech, netrpí rozporů atd.). Zjistí-li soud, že znalec nedostatečně splnil úkol, který soud vymezil ve svém opatření, případně jej nesplnil vůbec, podle okolností případu posoudí, zda znalce opatřením zaváže k doplnění tohoto neúplného (nedostatečného) posudku, nebo zda za účelem posouzení skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí, ustanoví jiného znalce. (Srov. též rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2002, sp. zn. 25 Cdo 583/2001, ze dne 6. 1. 2010, sp. zn. 30 Cdo 5359/2007, ze dne 27. 4. 2012, sp. zn. 33 Cdo 4323/2010, ze dne 22. 1. 2014, sp. zn. 26 Cdo 3928/2013.) V posuzovaném případě odvolací soud i soud prvního stupně dostály požadavkům stanoveným judikaturou, když v souladu se zásadou volného hodnocení důkazů posudek hodnotily a dospěly k závěru, že je jasný, úplný a rozporů prostý a s námitkami dovolatelky se vypořádaly. Dovolací soud proto považuje námitku dovolatelky za nedůvodnou, protože neshledal v postupu odvolacího soudu žádné pochybení.

24. Nelze sdílet ani námitku dovolatelky, že nebyly zohledněny nebo připuštěny další důkazy, které předložila nebo navrhovala. Soud v odůvodnění svého rozhodnutí vysvětlil, proč tyto další, žalobkyní navrhované důkazy neprovedl. Protože soud je ve smyslu ustanovení § 120 odst. 1 o. s. ř. oprávněn posoudit důkazní návrhy účastníků a podle své úvahy rozhodnout, které z navržených důkazů budou provedeny (neprovede především důkazy, které jsou pro věc nerozhodné a nemohou směřovat ke zjištění skutkového stavu věci, jakož i důkazy, které jsou zjevně nabízeny jen proto, aby byl účelově prodloužen spor, popřípadě důkazy k prokázání relevantních tvrzení, jež byla již v dosavadním řízení bez důvodných pochybností ověřena nebo vyvrácena jinými důkazy), nelze v takovém postupu soudu spatřovat vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (srov. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 6. 3. 2007, sp. zn. 21 Cdo 731/2006, ze dne 27. 7. 2011, sp. zn. 33 Cdo 2439/2009, ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. 33 Cdo 3116/2011, nebo ze dne 25. 5. 2016, sp. zn. 21 Cdo 1402/2016).

25. Nakonec dovolatelka tvrdila, že jí nebylo zasláno před rozhodnutím odvolacího soudu vyjádření žalované a kolizního opatrovníka k jejímu odvolání, na jednání tato vyjádření soud nepřčetl a znemožnil jí na ně reagovat. Z této námitky, která není nijak blíže odůvodněna, nelze bez dalšího dovodit porušení práva na spravedlivý proces. Dovolatelka neuvádí, jakou argumentaci by použila, kdyby na vyjádření ostatních účastníků reagovat mohla, co by tvrdila a jaký vliv by její argumentace měla na konečné rozhodnutí ve věci. Dovolatelka měla a mohla své námitky uplatnit v dovolání, měla tvrdit a prokazovat, jaký vliv mělo vyjádření účastníků k jejímu odvolání na rozhodnutí odvolacího soudu. Smyslem opravných prostředků, včetně dovolání, není střežit formální bezvadnost všech řízení a rozhodnutí, nýbrž napravit případné zmatečnostní vady a vady řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (viz § 242 odst. 3 o. s. ř.), a tedy mohly mít praktický dopad do právních poměrů dovolatele.

26. Jelikož dovolací soud neshledal dovolání důvodným, postupoval podle ustanovení § 243d písm. a) o. s. ř. a dovolání zamítl.

27. O náhradě nákladů dovolacího řízení bylo rozhodnuto podle § 243b, § 151 odst. 1 části věty před středníkem a § 142 odst. 1 o. s. ř. Žalobkyně, jejíž dovolání bylo zamítnuto, nemá na náhradu nákladů řízení právo a žalované v dovolacím řízení žádné účelně vynaložené náklady nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 14. 5. 2020

JUDr. Robert Waltr v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení: Petra Fuziová